

Warszawa, dn. 5.05.2026 r.

PETYCJA

do Prezesa Rady Ministrów

o konieczność pilnej zmiany prawa w celu ochrony dóbr osobistych oraz zapobiegania wiktymizacji wtórnej potomków ofiar represji okresu PRL

Adresat

Prezes Rady Ministrów
za pośrednictwem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
Departament Wniosków, Petycji i Skarg
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

(pismo oznaczone jako: „PETYCJA” – zgodnie z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach)

Dane wnoszących petycję:

I. Podstawa prawna i charakter petycji

Działając na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, wnosimy niniejszą petycję w interesie publicznym.

Przedmiotem petycji jest **żądanie zmiany obowiązujących przepisów prawa oraz podjęcia działań systemowych**, dotyczących ochrony wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, tj. **godności człowieka oraz ochrony dóbr osobistych osób dotkniętych skutkami represji okresu PRL i ich potomków.**

II. Istota problemu – brak systemowej ochrony

Obowiązujący porządek prawny Rzeczypospolitej Polskiej **nie zapewnia realnej i spójnej ochrony potomków ofiar represji okresu PRL** przed wtórnym krzywdzeniem w kontaktach ze współczesnymi instytucjami państwa.

Problem ten nie dotyczy pojedynczych błędów proceduralnych, lecz **samej konstrukcji prawa**, które:

- nakłada na potomków ofiar obowiązki informacyjne i uczestnictwa w postępowaniach,
- nie przewiduje mechanizmów minimalizacji retraumatyzującego kontaktu z organami władzy,
- nie przyznaje realnego prawa sprzeciwu wobec osobistego udziału w czynnościach,
- nie zapewnia systemowego wsparcia psychologicznego ani prawnego,
- traktuje potomków ofiar wyłącznie instrumentalnie – jako uczestników procedur – a nie jako osoby wymagające szczególnej ochrony.

W efekcie **krzywda wynikająca z represji historycznych nie tylko nie jest zamykana**, lecz bywa **pogłębiana przez obecne działanie lub zaniechanie państwa**.

III. Wiktyimizacja wtórna jako skutek obowiązującego prawa

Opisany stan rzeczy prowadzi do zjawiska **wiktyimizacji wtórnej**, rozumianej jako **ponowne naruszenie dóbr osobistych wynikające z działań lub zaniechań organów państwa**, niezależnie od formalnej zgodności tych działań z obowiązującymi procedurami.

W praktyce oznacza to naruszenie dóbr osobistych chronionych konstytucyjnie i cywilnoprawnie, w szczególności:

- **godności człowieka,**
- **integralności psychicznej,**
- **prawa do ochrony zdrowia psychicznego.**

Są to dobra, które powinny podlegać **szczególnej ochronie ze strony władz publicznych**, zwłaszcza wobec osób, wobec których państwo ponosi historyczną odpowiedzialność.

IV. Empiryczny przykład skutków wadliwego prawa

Szczegółowy opis skutków obowiązujących regulacji, w tym **konsekwencji dla konkretnych rodzin ofiar represji**, został przedstawiony w **załączniku nr 1** – piśmie skierowanym do Ministra Sprawiedliwości.

Przypadek ten nie ma charakteru odosobnionego, lecz **pokazuje, w jaki sposób obowiązujące prawo funkcjonuje w praktyce**, prowadząc do ponownego krzywdzenia osób dotkniętych spuścizną represji.

V. Potwierdzenie problemu w praktyce administracyjnej

Odpowiedź Ministra Sprawiedliwości (załącznik nr 2) stanowi **potwierdzenie istnienia problemu systemowego**. Wskazuje ona, że:

- brak jest jednego podmiotu odpowiedzialnego za standardy ochronne,
- kompetencje są rozproszone pomiędzy różne organy państwa,
- nawet organy centralne nie dysponują narzędziami pozwalającymi zapewnić skuteczną ochronę dóbr osobistych potomków ofiar represji.

Odpowiedź ta nie jest źródłem problemu, lecz **dowodem jego istnienia**.

VI. Konsekwencje ustrojowe

Obecny stan prawny prowadzi do:

- naruszenia **art. 30 Konstytucji RP**, który statuuje godność człowieka jako **źródło wolności i praw, podlegające bezwzględnej ochronie władz publicznych**,
- podważenia zasady zaufania obywatela do państwa prawa,
- utrwalenia mechanizmu systemowego ponownego krzywdzenia osób szczególnie wrażliwych.

Problem ten ma **charakter ogólny**, a nie jednostkowy, i dotyczy wszystkich potomków ofiar represji, którzy wchodzi w relacje z instytucjami publicznymi.

VII. Żądanie i oczekiwany kierunek zmian

Wnosimy o:

1. **podjęcie inicjatywy legislacyjnej** zmierzającej do wprowadzenia do polskiego porządku prawnego mechanizmów ochrony potomków ofiar represji okresu PRL, w szczególności:
 - zasady minimalizacji kontaktu organów państwa z osobami szczególnie wrażliwymi,
 - prawa sprzeciwu wobec osobistego udziału w czynnościach,
 - systemowego wsparcia psychologicznego i prawnego;
2. **uporządkowanie kompetencji organów państwa** poprzez jednoznaczne wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za standardy ochrony w sprawach dotyczących represji historycznych.

VIII. Załączniki

1. **Załącznik nr 1** – Pismo do Ministra Sprawiedliwości (uzasadnienie merytoryczne i postulaty)

2. Załącznik nr 2 - Szerszy kontekst
3. **Załącznik nr 3** – Odpowiedź Ministra Sprawiedliwości (potwierdzenie problemu systemowego)
4. Pismo IPN o rozpoczęciu śledztwa w sprawie bezprawnego zatrzymania ojca, urzędnika państwowego MSW jako więźnia politycznego, jego zamknięcia oraz odpowiedzi Sądu Rejonowego

Z wyrazami szacunku,

5.05.2026 r.